

Łukasz Michalski

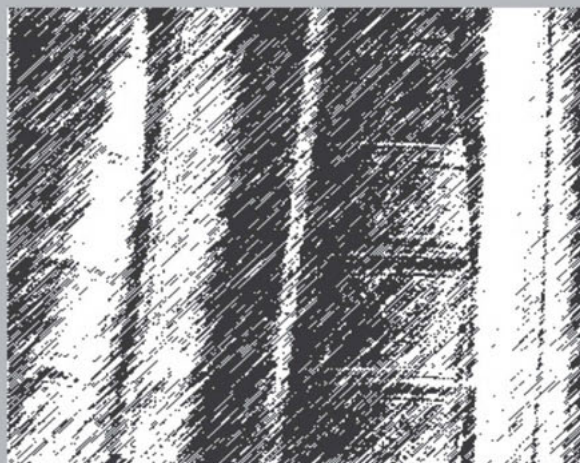
"Z tęsknoty za mistrzem", Red. Jacek Kurek, Krzysztof Maliszewski, Chorzów, 2007 : [recenzja]

Chowanna 2, 275-277

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**Z tęsknoty za mistrzem. Red. Jacek Kurek,
Krzysztof Maliszewski. Chorzów,
MDK „Batory” w Chorzowie 2007, ss.128
ISBN 9788390854946**

Książka *Z tęsknoty za mistrzem* jest już trzecią publikacją z serii *Medium Mundi* (Środek Świata), którą redagują dwaj adiunkci Uniwersytetu Śląskiego: Jacek Kurek (Instytut Historii) i Krzysztof Maliszewski (Instytut Pedagogiki). Nazwa *Medium Mundi* stanowi nawiązanie do twórczości Mircei Eliadego — religioznawcy, którego myśl traktuje m.in. o zagadnieniach lokalności. Wcześniejsze książki to *Śląsk — miejsce spotkania* (Chorzów 2005) oraz *Śląsk — kamień drogocenny* (Chorzów 2006). Patrząc przez ich pryzmat, dostrzec można ciągle doskonalący się projekt. I nie chodzi tu o wartość tekstów — wysoką już w pierwszej książce, ale o ich liczbę i coraz szersze kręgi zainteresowania. Trzeba też wspomnieć o formie, która dzięki redaktorskiej dbałości o wymiar estetyczny wydawnictwa w cieniu stawia wiele wydawnictw uniwersyteckich.

Tytuł publikacji dobrze zapowiada jej problematykę, którą jest relacja między mistrzem a tym, który tęskni, czyli uczniem. Trzeba przyznać, że zagadnienie jest, z jednej strony, bardzo nośne, z drugiej — bierze nieco pod włos dzisiejsze sądy o tendencjach zanikania autorytetów czy głosy o „deficycie mistrza”. Jednak jak powinna wyglądać książka, w której o mistrzostwie rozprawiają filologowie, pedagodzy, teologowie — ludzie kultury, nauki? Czy jej dominantą mogłaby stać się tęsknota? Pomimo

obaw płynących z mglistości tej kategorii okazuje się, że z powodzeniem przyjmuje ona rolę dobrej ramy naukowego tekstu. Zdejmuje też odium suchości teoretycznego dyskursu. Choć zapewne już z samego redakcyjnego założenia zbiór nie aspirował do udzielenia definitywnych odpowiedzi na podstawowe pytania. Niech jednak nie da się zwieść ten, kto za brak takich ambicji porzuci chęć jego poznania. To projekt, którego celem jest rzucanie jak największego światła na temat — wszak jego ostateczne rozstrzygnięcie nie nosiłoby znamion autentyczności.

Treść książki została podzielona na dwie główne części. Pierwsza, *Próby zbliżenia*, zgłębia istotę postaci mistrza i relacji mistrz — uczeń. Druga pod nazwą *Ślady pamięci* kryje sylwetki mistrzów. Pierwszy rozdział (Jan Kielbasa „*Magister dixit*”, czyli o mistrzach i mistrzostwie) dość jasno określa wyznaczniki mistrzostwa. Walorem tego dość redukcyjnego spojrzenia jest m.in. to, że tworzy dobrą podstawę dla dalszych rozważań. Bywa, że już sam wybór mistrza wymaga od przyszłego ucznia pewnego mistrzostwa. Tę nieraz trudną relację przybliża Krzysztof Wieczorek. Tadeusz Sławek opisuje z założenia obecną w postaci mistrza nieuchwytność oraz to, że nieraz będzie musiał ucznia zwieść. Krzysztof Maliszewski, patrząc z nieco innej strony, wskazuje, iż relacja mistrza z uczniem zasadza się m.in. na dostępie przewodnika do nieznanego uczniowi świata. Mistrz „posiada klucze do komnat, których istnienia jego podopieczny niejednokrotnie nawet nie przeczuwał”. W tekście Jacka Kurka spotkamy obok siebie w pewnym dwugłosie Karola Wojtyłę i Josepha Ratzingera, którzy prowadzą autora ku postaci Adama Chmielowskiego — św. brata Alberta. Poruszamy się tutaj w bardzo szerokich przestrzeniach rozmyślań, bo mistrz oglądany jest tu w świetle estetyki, historii, teologii czy filozofii. Książd Krzysztof Grzywocz, pochylając się nad mistrzostwem, pisze o św. Edycie Stein — postaci, w której łączy się mistrz (święta) i ktoś, kto mistrza szuka. „Kto szuka prawdy, szuka Boga” kończy autor słowami Edyty Stein. Tym samym cytatem mógłby się zacząć kolejny tekst — *Teologia jako poszukiwanie Mistrza*. Jego autor, ks. Jerzy Szymik, zwraca uwagę na głęboko chrystologiczny charakter figury mistrza, jaki ma miejsce w teologii. Na zakończenie pierwszej części Katarzyna Gabryś opisuje trzy kategorie: spotkania, Mistrza i wartościowego życia, zaś Katarzyna Kwapisz-Osadnik przybliża dramatyczność roli mistrza i ucznia oraz wymagania, którym muszą sprostać obie strony, bo przecież — jak wskazuje w tytule autorka — to trudna więź.

Część druga to opowieści i spotkania z mistrzami, a także ich uczniami. Maciej Fic poświęca swój tekst pamięci profesora Franciszka Serafina, Michał J. Witkowski „podgląda” mistrzostwo Thomasa Winkelbauera, Urszula Nocoń i Jacek Turalik przybliżają postać Antoniego Gładysza, Aleksander Nawarecki opowiada o własnym braku pokory wo-

bec mistrzów i o tym, jak niktęła wobec postaci Ireneusza Opackiego, zaś Wojciech Bonowicz zaprasza na spotkanie z mistrzostwem ks. Józefa Tischnera.

Redaktorzy *Z tęsknoty za mistrzem* utrzymują na internetowej stronie serii (www.mediummundi.pl), że poprzez refleksję w ramach Medium Mundi zamierzali prowadzić do lepszego zrozumienia naszego miejsca bycia. Tymczasem uciekamy przecież w strony odległe. Książka jest jak wyjęty z ogniska ziemniak (kartofel!) — od razu wyskoczy z naszej dłoni w jakąś stronę. Okazuje się jednak, że tak, jak niespodziewane i dalekie są te ucieczki, tak szybkie są i powroty. Wszak jakże można nie myśleć o własnym miejscu? Interdyscyplinarny wojaż rzeczywiście staje się pretekstem do namysłu nad lokalnością i, jak wskazują redaktorzy, „próbuję skonfrontować ją z tym, co może wydawać się (często tylko na pierwszy rzut oka) dalekie, inne, egzotyczne, »nie-własne«, ale co umożliwia *de facto* głębsze i pełniejsze jej pojęcie”. Każdy, kto sięgnie po książkę, powinien odnaleźć w niej choćby przyjemność poruszania się po szerokich przestrzeniach kultury oraz nauki traktowanej z erudycyjną lekkością. Zachęcam do lektury.

Łukasz Michalski